

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

PODSUMOWANIE WYNIKÓW BADANIA DOTYCZĄCEGO ŚWIADOMOŚCI I GOTOWOŚCI NA WDRAŻANIE POLITYK ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W SEKTORZE MŚP W POLSCE

Badanie zostało zrealizowane w okresie
od września do grudnia 2023 roku
przez firmę Pracownia Doradczo-Badawczą EDBAD Maciej Mroczek
na zlecenie Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

The image features a hand holding a vibrant green moss ball in the center. The background is a dark blue gradient with several circular icons: a bar chart, a recycling symbol, a hand holding a leaf, and an atomic symbol. A large, semi-transparent blue circle on the right side contains the title text.

CEL I METODOLOGIA BADANIA

CEL BADANIA

Pogłębienie wiedzy na temat świadomości zmian wynikających z wymogów regulacyjnych w zakresie zrównoważonego rozwoju, gotowości na wdrożenie wymaganych zmian oraz poziomu zaawansowania MŚP w zakresie wdrażania nowych wymogów regulacyjnych, w tym Dyrektywy o sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD) czy Dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSDD).

SPOSÓB REALIZACJI BADANIA

W badaniu wzięło udział łącznie 1410 przedsiębiorców, z udziałem których zrealizowano:

- Badanie CATI na reprezentatywnej kwotowo próbie 1300 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.
- Wywiady TDI wśród 110 średnich przedsiębiorstw działających w Polsce.

PROBLEMATYKA BADANIA

Czy przedsiębiorstwo orientuje się w podstawowej terminologii dotyczącej zrównoważonego rozwoju?

Czy przedsiębiorstwo jest świadome bezpośredniego lub pośredniego wpływu przepisów z zakresu zrównoważonego rozwoju (CSRD, CSDD) na jego działalność biznesową?

Czy przedsiębiorstwo zna zakres Europejskich standardów raportowania Zrównoważonego Rozwoju (projekt aktu delegowanego z 9 czerwca 2023 r.)?

Czy w danym przedsiębiorstwie zostały wdrożone (lub są planowane) działania, strategie lub polityki zrównoważonego rozwoju/ESG?

Czy przedsiębiorstwo przygotowuje (lub planuje w przyszłości sporządzić) raport z danymi w zakresie zrównoważonego rozwoju?

PROBLEMATYKA BADANIA

Jakie zagadnienia związane z ESG i zrównoważonym rozwojem są aktualnie najważniejsze dla przedsiębiorstwa (w podziale na kwestie środowiskowe, społeczne, ładu korporacyjnego)?

Dlaczego dane przedsiębiorstwo zdecydowało się na wdrożenie działań, polityk bądź strategii w zakresie zrównoważonego rozwoju/ESG?

Czy przedsiębiorstwo otrzymuje zapytania, ankiety od partnerów biznesowych dotyczące uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju w swojej działalności?

Czy w dostosowaniu działalności przedsiębiorstwa do regulacji zrównoważonego rozwoju potrzebne byłoby wsparcie finansowe, kadrowe, edukacyjne, inne?

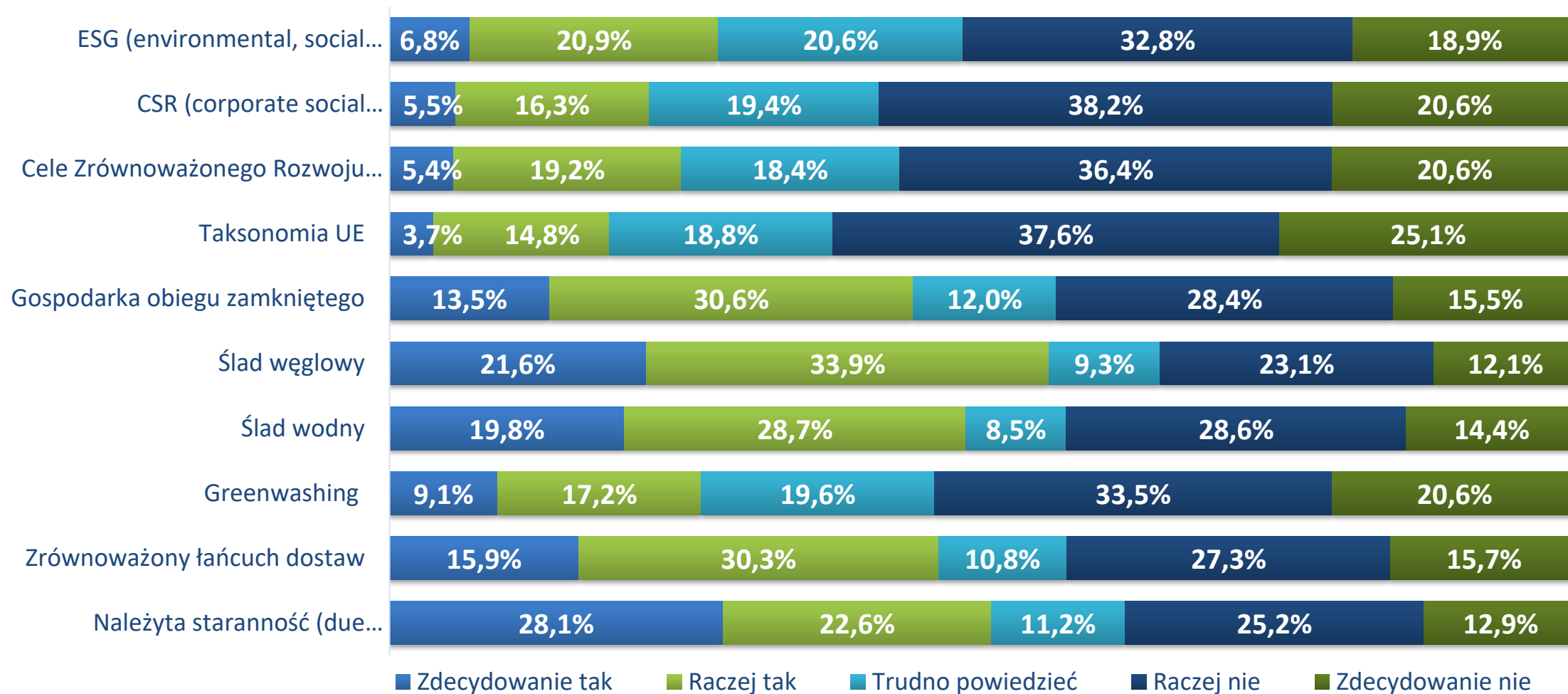

Czy przedsiębiorstwo korzysta z funduszy europejskich pomagających wdrażać działania z zakresu zrównoważonego rozwoju/ESG?

WIEDZA NA TEMAT ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

ZNAJOMOŚĆ TERMINÓW DOTYCZĄCYCH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

WAGA PROBLEMATYKI Z ZAKRESU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

- Najczęściej jako ważne (bardzo ważne lub średnio ważne) wymieniano pojęcia, takie jak: należyta staranność (74%), ślad węglowy (64%) ślad wodny (63%), zrównoważony łańcuch dostaw (63%) oraz gospodarka obiegu zamkniętego (60%). Są to też terminy, które były przez wszystkich badanych wcześniej najlepiej identyfikowane.
- Najwięcej odpowiedzi niezdecydowanych („trudno powiedzieć”) odnotowały terminy anglojęzyczne i skrótowce (wcześniej także najrzadziej wskazywane jako znane w firmie): Taksonomia UE (29%); Cele Zrównoważonego Rozwoju i Agenda 2030 (26%); CSR (corporate social responsibility) (26%); ESG (environmental, social responsibility, corporate governance) (24%) oraz greenwashing (24%).

WAGA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W ŚREDNICH FIRMACH (TDI)

Większość z terminów nie jest w firmach znana i prawidłowo identyfikowana.

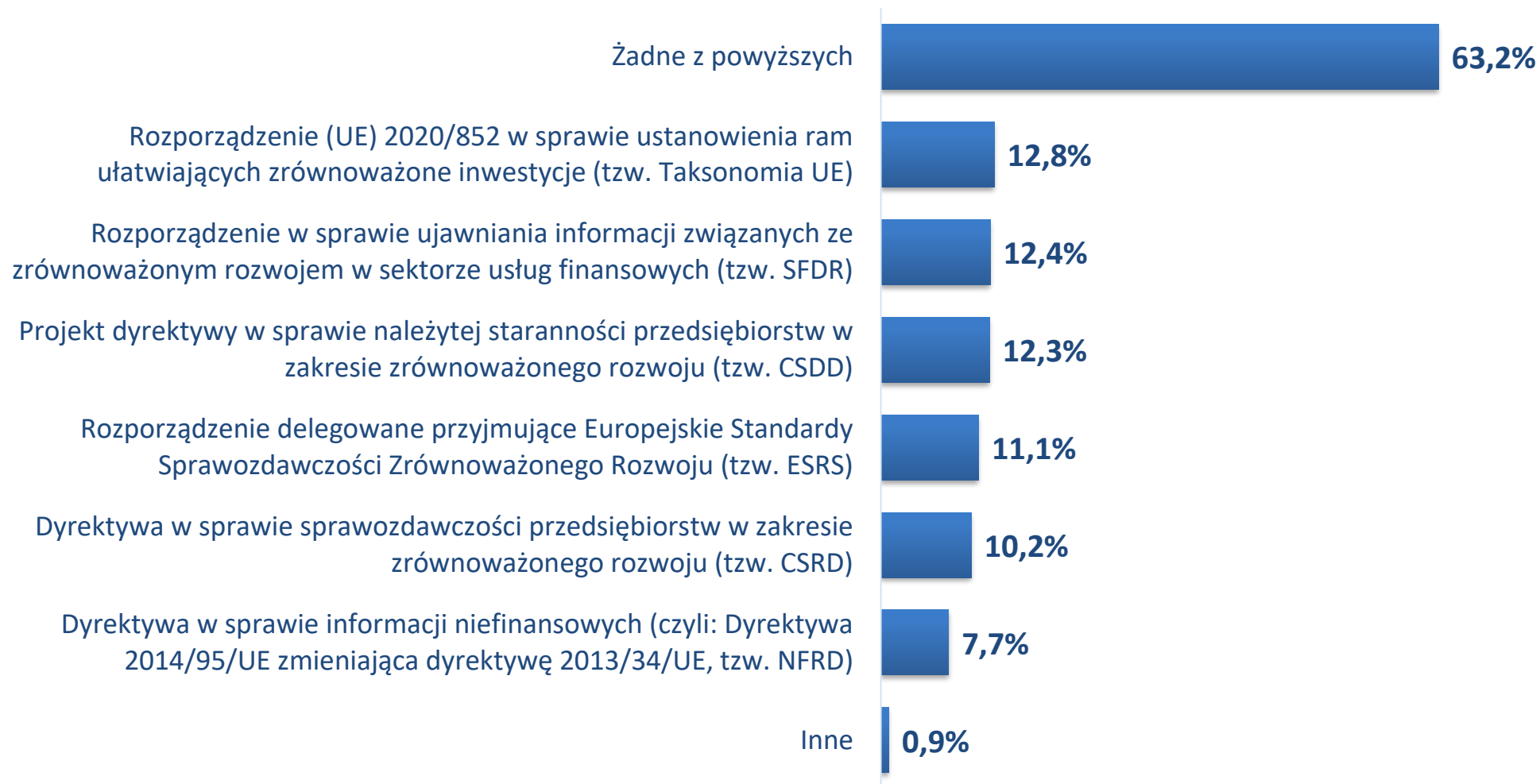
- Zrównoważony rozwój jest kojarzony głównie z działalnością ekologiczną i wpływem na środowisko naturalne. Na tym polu podejmowane są pierwsze kroki wdrażające ESG.
- Nieliczne firmy realizują działania związane z ładem korporacyjnym i społeczną odpowiedzialnością biznesu (CSR).
- O zaangażowaniu firmy decydują przede wszystkim: specyfika branży i postawy kadry kierowniczej.

Czasem jednak za deficytami w wiedzy teoretycznej i identyfikacją poszczególnych pojęć kryją się prowadzone realne działania ESG, którym przedsiębiorcy nie przypisywali znaczenia w kontekście zrównoważonego rozwoju.

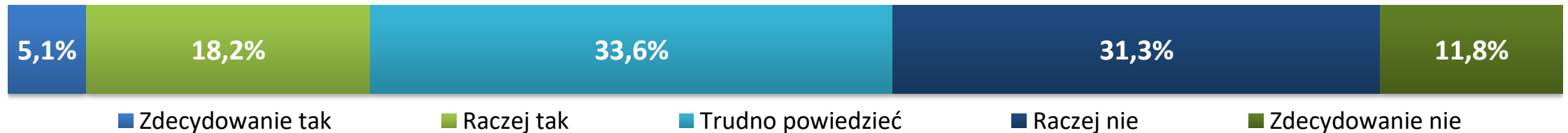
UWARUNKOWANIA
PRAWNE
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

ZNAJOMOŚĆ PRZEPISÓW DOTYCZĄCYCH ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

OPINIE NA TEMAT WPŁYWU PRZEPISÓW Z ZAKRESU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU NA DZIAŁALNOŚĆ BIZNESOWĄ

Pytanie: Czy w Pana(-i) opinii, przepisy z zakresu zrównoważonego rozwoju (m.in. CSRD, CSDD) mają bezpośredni lub pośredni wpływ na działalność biznesową Pana(-i) przedsiębiorstwa?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

Pytanie: Jak określił(a)by Pan(i) ten wpływ?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 303.

UWARUNKOWANIA PRAWNE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W ŚREDNICH FIRMACH (IDI)

Przedsiębiorcy deklarują, że znają przepisy.

Jednak w większości nie są w stanie wymienić ani nazw poszczególnych aktów, ani obowiązujących w firmie dokumentów dotyczących realizacji unijnych rozporządzeń czy dyrektyw w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Najczęściej pobieżnie identyfikowane przepisy dotyczące konieczności gospodarowania odpadami, regulacje dotyczące utylizacji baterii, przetwarzania szkła, plastiku i metali kolorowych oraz nowe wymogi produkcji opakowań.

UWARUNKOWANIA PRAWNE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W ŚREDNICH FIRMACH (IDI)

Jedynie nieliczni z respondentów wykazywali w wywiadach znajomość i implementację przepisów w swoich firmach. Przedsiębiorcy wymieniali m.in.:

UWARUNKOWANIA PRAWNE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W ŚREDNICH FIRMACH (IDI)

Wielu z badanych:

- nie miało jeszcze osobistej styczności z wymienianymi przepisami
- jest zdania, że nie dotyczą one ich przedsiębiorstw i nie mają wpływu na jego działalność
- uważa, że przepisy są niejasne (skomplikowany, nieprzystępny i niezrozumiały język)
- brakuje kompleksowego wsparcia w zakresie rozumienia i implementacji przepisów

Nieliczni badani dostrzegają wpływ regulacji na działanie swojej firmy:

- **Wpływ bezpośredni** – w określonych sektorach i branżach, gdzie regulacje obowiązują wprost średnie firmy;
- **Wpływ pośredni** – normy prawne i zwyczaje biznesowe na rynkach międzynarodowych oddziałują na polskich przedsiębiorców prowadzących chociażby handel międzynarodowy, a zmieniająca się narracja i obowiązujące wartości zmieniają rynek oraz potrzeby i oczekiwania klientów, wprowadzając do nich także kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem.

Pojawiali się przedsiębiorcy niechętni ogólnym rozwiązaniom.

- Narzucające pewne rozwiązania przepisy prawa utrudniają wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju w firmach, ponieważ – ze względu na wysoki poziom zbiurokratyzowania ich wdrażania – dostarczają przedsiębiorcom licznych dodatkowych obowiązków związanych z koniecznością cyklicznego raportowania.

TRUDNOŚCI WE WDRAŻANIU ROZWIĄZAŃ I DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH W PRZEPISACH PRAWNYCH ESG W ŚREDNICH FIRMACH (IDI)

- brak odpowiedniego przygotowania i wsparcia w procesie wdrażania nowych regulacji
- nieelastyczny charakter międzynarodowych regulacji prawnych, które z jednej strony nie uwzględniają zindywidualizowanego charakteru i potrzeb przedsiębiorstwa
- braku gotowości rodzimych przedsiębiorców do wdrażania wymaganych przepisami rozwiązań, w efekcie czego nie są one wdrażane efektywnie, a wiele działań ma charakter pozorny
- kosztowność procesu wdrażania rozwiązań i działań przewidzianych w regulacjach, który wymaga zaangażowania zarówno dodatkowych nakładów pracy, jak i nakładów finansowych, a także konieczności zaangażowania w proces nowych specjalistów lub przeszkolenia oddelegowanego do tych zadań personelu

EUROPEJSKIE STANDARDY SPRAWOZDAWCZOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Pytanie: Czy w Pana(-i) przedsiębiorstwie znany jest zakres Europejskich Standardów Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju (przedstawionych przez KE w akcie delegowanym z 31 lipca 2023 r.)?

■ Zdecydowanie tak ■ Raczej tak ■ Trudno powiedzieć ■ Raczej nie ■ Zdecydowanie nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

EUROPEJSKIE STANDARDY SPRAWOZDAWCZOŚCI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Pytanie: Jak Pan(i) sądzi, które z elementów Europejskich Standardów Sprawozdawczości Zrównoważonego rozwoju mogą dotyczyć obecnie lub w najbliższych latach (za kilka lat) Pana(-i) przedsiębiorstwa?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 265.

DZIAŁANIA, STRATEGIE
I POLITYKI
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

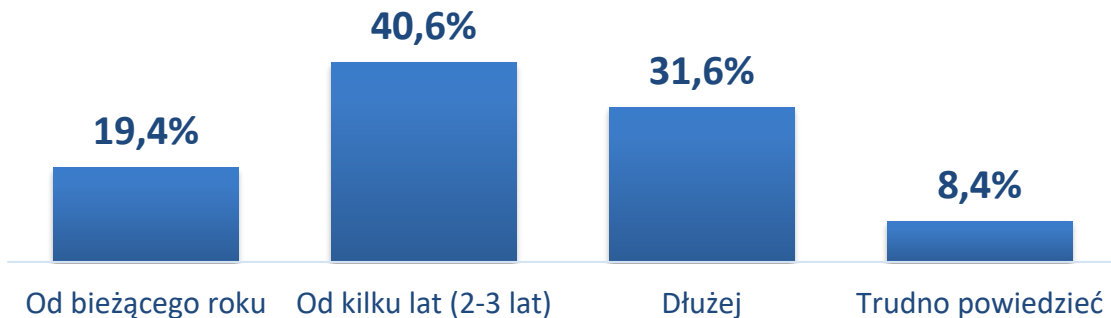
DZIAŁANIA, STRATEGIE I POLITYKI ESG W FIRMACH MŚP

Pytanie: Czy w Pana(-i) przedsiębiorstwie zostały dotychczas wdrożone działania, strategie lub polityki zrównoważonego rozwoju / ESG?

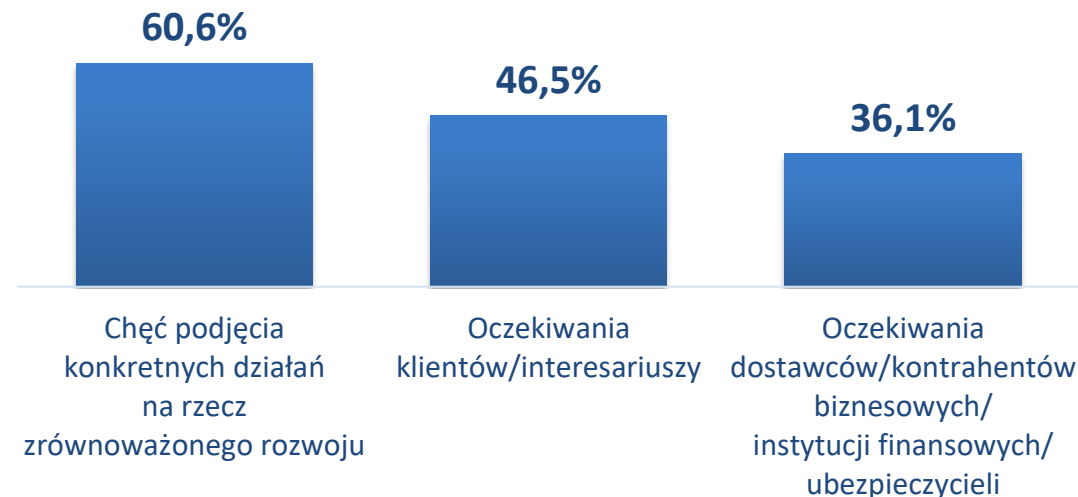
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

Pytanie: Od kiedy Pana (-i) przedsiębiorstwo podejmuje tę problematykę w swoich działaniach/strategiach/politykach?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 155.

Pytanie: Dlaczego Pana(-i) przedsiębiorstwo zdecydowało się na wdrożenie działań / strategii / polityk zrównoważonego rozwoju?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 155.

DZIAŁANIA, STRATEGIE I POLITYKI ESG W ŚREDNICH FIRMACH (TDI)

Zdecydowana większość nie zatrudnia osoby odpowiedzialnej za zrównoważony rozwój.

Niektóre z firm:

powierzają tę pracę (jako dodatkową) innym pracownikom (np. działów innowacji i rozwoju, HR, BHP, działom kontroli jakości, marketingu oraz pracownikom od standardów ISO), najczęściej jednak właściciele, prezesi i kadra zarządzająca,

decydują się zlecać kwestie formalno-prawne firmom zewnętrznym,

myśli obecnie o potrzebie zatrudnienia specjalisty, który będzie mógł wesprzeć firmę w sprawozdawczości, ocenie ryzyka, dokonać analizy wskaźników i wspomóc przedsiębiorstwo w nieznanych do tej pory zadaniach (zatrudnienie specjalisty w tym zakresie jest jednak oceniane jako trudne i kosztowne).

DZIAŁANIA, STRATEGIE I POLITYKI ESG W ŚREDNICH FIRMACH (TDI)

Najczęściej podejmowane działania strategii i polityki zrównoważonego rozwoju / ESG w średnich firmach:

dostosowanie działalności w zakresie utylizacji odpadów, certyfikacji ISO oraz zmniejszania energochłonności;

opracowywanie mniej zasobochłonnych sposobów i technologii produkcji i popularyzowanie tych rozwiązań wśród klientów;

wprowadzanie w funkcjonowaniu firmy rozwiązań dbających o równość i komfort pracowników, włączanie pracowników wszystkich szczebli w partycypacyjny model zarządzania firmą;

promowanie idei zrównoważonego rozwoju wśród klientów i współpracowników oraz informacyjno- -edukacyjny charakter działań podejmowanych wśród pracowników;

zbieranie i analiza danych o bieżącej działalności w przedsiębiorstwie, które będą potrzebne do budowania strategii zrównoważonego rozwoju w firmie;

działania rekultywujące zagospodarowanie nowego życia dla posiadanych majątków – np. przekazywanie pogórniczego majątku dla firm wykazujących aktywności na rzecz lokalnych społeczności;

rozwiązania OZE: instalacje fotowoltaiczne, magazyny energii cieplnej czy innowacyjne sposoby wykorzystania spadku wody do generowania energii.

DZIAŁANIA, STRATEGIE I POLITYKI ESG W ŚREDNICH FIRMACH (TDI)

Wśród najważniejszych powodów, dla których przedsiębiorstwa zdecydowały się na ich wdrożenie były:

motywy finansowe – wdrażanie idei zrównoważonego rozwoju powodowane było najczęściej kwestiami finansowymi, w tym zarówno oszczędnościami, tj. chęcią minimalizacji zużycia wody i prądu, jak i drogą ułatwiającą aplikowanie o finansowanie zewnętrzne, w tym środki unijne;

motywy ideologiczne – dla niektórych z rozmówców aspekt zrównoważonego rozwoju był istotny również prywatnie i wiązał się bezpośrednio ze strategią i misją firmy, w takich przypadkach ESG nie ograniczało się najczęściej do samej ekologii, ale obejmowało dbanie o kwestie środowiskowe oraz o kwestie społeczne, a często także kwestie ładu korporacyjnego;

oczekiwania kontrahentów – chęć nawiązania współpracy z dużymi, często zagranicznymi przedsiębiorstwami, które zwracają uwagę na zrównoważony rozwój w działalności swoich partnerów biznesowych zaczyna mieć coraz istotniejsze znaczenie w motywacjach sprzyjających implementacji postulatów zrównoważonego rozwoju wśród rodzimych przedsiębiorców;

oczekiwania klientów – rozmówcy IDI dostrzegają zmianę generacyjną w pokoleniach klientów i kontrahentów, która stanowi często dodatkową motywację do podejmowania starań o dbałość w realizacji celów zrównoważonego rozwoju.

BARIERY I TRUDNOŚCI WE WPROWADZANIU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU DO ŚREDNICH FIRM (TDI)

Przede wszystkim **bariery finansowe** oraz **niedostatek programów wspierających** przedsiębiorców w zakresie implementacji celów zrównoważonego rozwoju.

Poza nimi przedsiębiorcy wskazywali także na demotywujący wpływ:

- braku świadomości społecznej – decyzje o wyborze tańszych produktów, nawet jeśli są wyprodukowane bez uwzględnienia zasad ESG;
- dużej konkurencyjności (głównie ekonomicznej) usług i produktów zagranicznych, które nie są obarczone koniecznością spełniania kryteriów unijnych;
- nadmiernej biurokratyzacji i zbytniego skomplikowania procedur oraz niejasnych przepisów prawa;
- nadmiernie obciążający wymiar sprawozdawczości i raportowania związanych z wdrażaniem ESG;
- braku doświadczeń i dobrych nawyków związanych z wdrażaniem ESG w działalności polskich firm;

BARIERY I TRUDNOŚCI WE WPROWADZANIU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU DO ŚREDNICH FIRM (TDI)

- niedostatku „kultury ESG” w polskim biznesie – deficytów myślenia w szerszej perspektywie oraz nadmierną koncentrację na „tu i teraz” wśród partnerów biznesowych oraz firm konkurencyjnych;
- deficytów kompetencji zarządczych potrzebnych zarówno do zrozumienia istoty zrównoważonego rozwoju ich firmy oraz całej gospodarki, jak i umiejętności niezbędnych do ich rzeczywistego wdrożenia w przedsiębiorstwie;
- oporu i niechęci ze strony pracowników, którzy nie posiadają wiedzy potrzebnej do zrozumienia idei ESG (oraz odbierają dodatkowe działania i obowiązki jako niechciane i niepotrzebne obciążenie);
- konieczności przeszkolenia personelu w zakresie nowych obowiązków;
- braku gotowości rynku oraz zaplecza infrastrukturalnego do wprowadzenia na szerszą skalę produktów firmy (np. brak zainteresowania montażem zespołu dla bio-paliwa lub brak możliwości ładowania samochodów elektrycznych).

ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ
W RELACJACH
BIZNESOWYCH

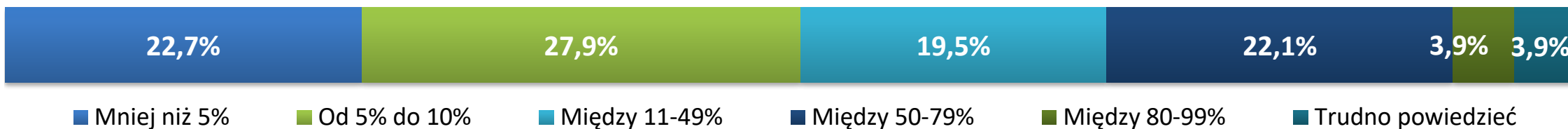
ZAINTERESOWANIE ESG W FIRMIE ZE STRONY PARTNERÓW BIZNESOWYCH

Pytanie: Czy Pana(-i) przedsiębiorstwo otrzymuje zapytania, ankiety od partnerów biznesowych dotyczące uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju w swojej działalności?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

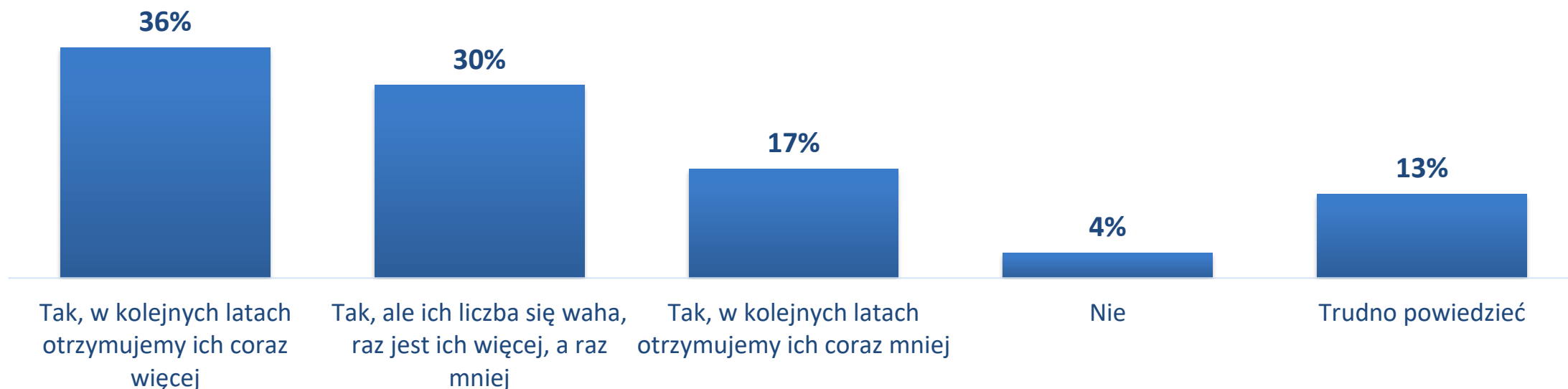
Pytanie: Proszę ocenić, jaka część partnerów biznesowych Pana(-i) przedsiębiorstwa przesyła Państwu tego rodzaju zapytania?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 154.

ZAINTERESOWANIE ESG W FIRMIE ZE STRONY PARTNERÓW BIZNESOWYCH

Pytanie: Czy Pana(-i) zdaniem liczba zapytań i ankiet dotyczących uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju w Państwa działalności zmienia się w ostatnim czasie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 154.

ESG W RELACJACH BIZNESOWYCH ŚREDNICH FIRM

Wydaje się, że wraz z rozwojem firmy (wzrostem lub wchodzeniem na międzynarodowe rynki) zainteresowanie zrównoważonym rozwojem w działalności partnerów biznesowych jest coraz większe.

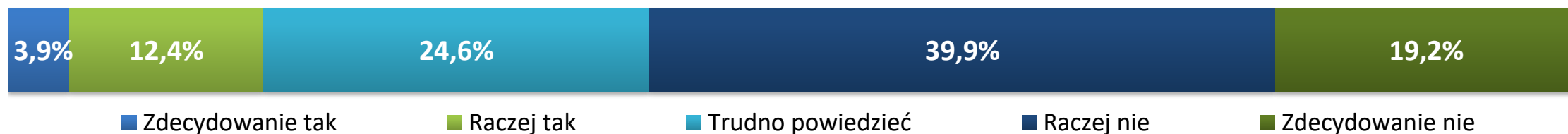
- Średnie firmy prowadzące działalność eksportową w branżach usługowych i przemysłowych wykazywały zdecydowanie wyższy poziom świadomości w zakresie ESG, CSR, SDG (Sustainable Development Goals; Cele Zrównoważonego Rozwoju), Taksonomii UE, SFDR czy obliczania śladu węglowego, wodnego oraz modelu gospodarki o obiegu zamkniętym i dbałości o zrównoważony rozwój łańcucha dostaw.
- W opinii rozmówców coraz więcej firm, zwłaszcza dużych przedsiębiorstw, zwraca uwagę na ESG u swoich partnerów biznesowych i to od realizacji tych postulatów w praktyce uzależnia podjęcie decyzji o współpracy.
- Na wdrażanie ESG uwagę zwracają także banki oraz inne źródła zewnętrznego finansowania (np. grantodawcy).

WSPARCIE MŚP
W DOSTOSOWANIU
DZIAŁAŃ
DO REGULACJI
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

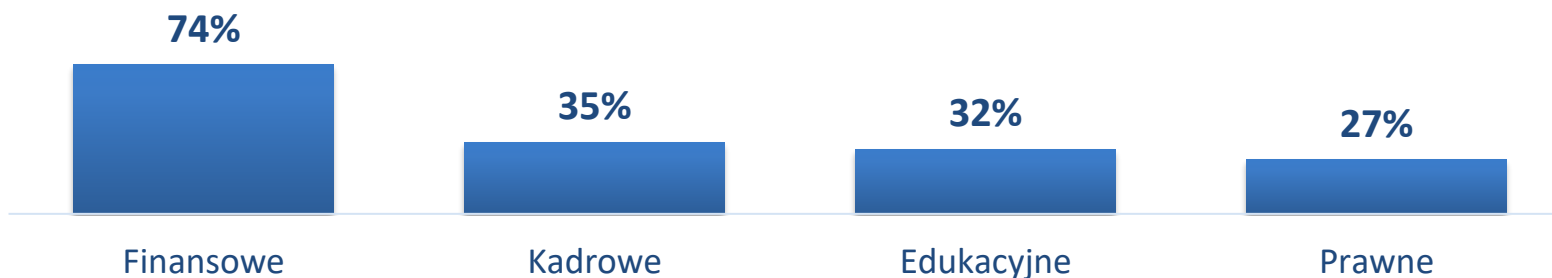
WSPARCIE W DOSTOSOWANIU DZIAŁALNOŚCI FIRMY

Pytanie: Czy Pana(-i) przedsiębiorstwo potrzebuje wsparcia w dostosowaniu działalności do regulacji zrównoważonego rozwoju?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

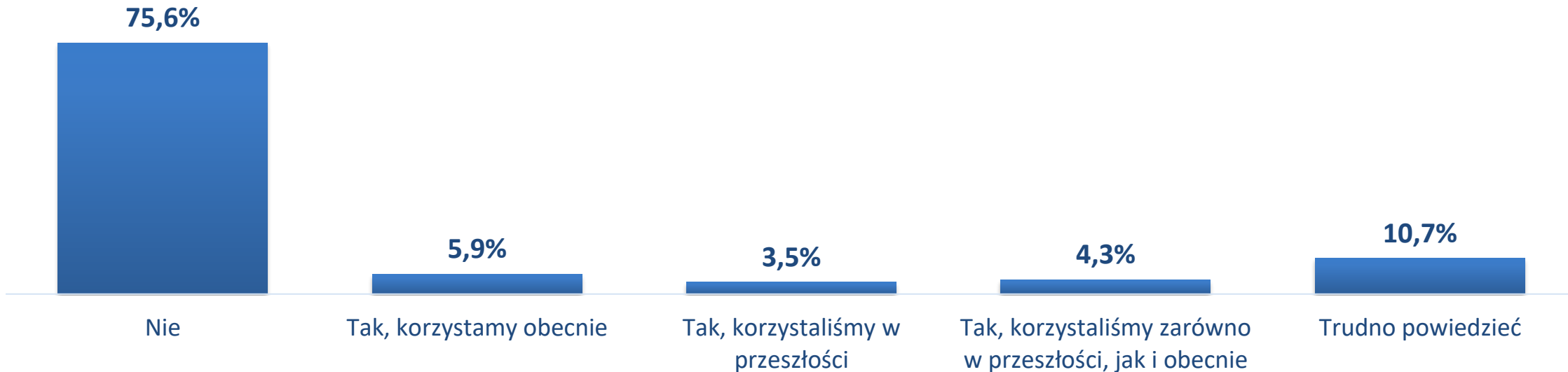
Pytanie: Jakiego rodzaju wsparcia potrzebowałoby Pana(-i) przedsiębiorstwo?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 212.

WSPARCIE W DOSTOSOWANIU DZIAŁALNOŚCI FIRMY

Pytanie: Czy Pana(-i) przedsiębiorstwo korzystało lub korzysta obecnie z funduszy europejskich pomagających wdrażać działania z zakresu zrównoważonego rozwoju / ESG?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI, listopad 2023, n = 1300.

WSPARCIE DLA ŚREDNICH FIRM (TDI)

Wśród kluczowych rodzajów wsparcia wymienianych przez przedstawicieli sektora średnich firm uczestniczących w badaniu IDI najczęściej akcentowane było wsparcie o finansowym i wsparcie o edukacyjnym charakterze.

- Wsparcie finansowe definiowane było często jako:
 - dotacje ze środków unijnych, z mniejszym wkładem własnym,
 - systemowe zapewnienie finansowego wsparcia dla krajowych, a nie zewnętrznych przedsiębiorstw, aby mogły skupić się na wprowadzaniu zrównoważonego rozwoju, a nie na podstawowych potrzebach firmy.
- Wskazywane wsparcie o informacyjnym, edukacyjnym charakterze, wymaga systemowej edukacji na wielu poziomach i płaszczyznach – począwszy od kadry zarządzającej i właścicieli, poprzez pracowników, po samych konsumentów i społeczeństwo. Działania edukacyjne powinny mieć zdaniem badanych bardziej przystępną i nowoczesną formę.

WSPARCIE DLA ŚREDNICH FIRM (TDI)

Ważne elementy planowanego wsparcia to:

- wcześniejsze konsultacje z przedsiębiorstwami, bieżąca wzajemna komunikacja oraz identyfikowanie potrzeb i możliwości przedsiębiorców;
- rozdział małych przedsiębiorstw od średnich i dużych i możliwość dofinansowania do rozwiązań ESG;
- indywidualizacja szkoleń dla poszczególnych branż, tak żeby zminimalizować poziom ich ogólności, a praktyczne przykłady rozwiązań były gotowe do zastosowania bez konieczności modyfikacji.

Podmioty, od których przedsiębiorcy oczekują wsparcia to:

- Ministerstwo Rozwoju i Technologii,
- Ministerstwo Klimatu i Środowiska,
- instytucje lokalnego, samorządowego szczebla (JST),
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR),
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP),
- instytucje dysponujące środkami w ramach projektów z Krajowego Planu Odbudowy (KPO).

WNIOSKI I REKOMENDACJE

WNIOSKI

Zainteresowanie problematyką ESG w sektorze MŚP jest niewielkie.

Przedsiębiorcy są zdania, że kwestie zrównoważonego rozwoju dotyczą ich w bardzo ograniczonym stopniu.

Najbardziej zaangażowane w tematykę zrównoważonego rozwoju są:

- firmy średnie,
- przedsiębiorstwa przemysłowe,
- firmy prowadzące działalność o dużym zasięgu (krajowym lub międzynarodowym),
- firmy współpracujące z dużymi podmiotami, (np. jako element ich łańcuchów dostaw),
- firmy planujące wejście na giełdę,
- firmy posiadające zaangażowaną w zrównoważony rozwój kadrę kierowniczą.

Celem podejmowanych w przyszłości działań powinno być rozszerzenie idei zrównoważonego rozwoju na pozostałe podmioty gospodarcze:

- wsparcie edukacyjne,
- wsparcie specjalistyczne,
- wsparcie finansowe.

Dodatkowo:
ochrona przed działaniami pozornymi.

WSPARCIE EDUKACYJNE

W tej sytuacji działania informacyjno-promocyjne powinny:

- zawierać informacje syntetyczne i opisane prostym językiem (zrównoważony rozwój jest postrzegany jako zagadnienie trudne i wymagające szczególnych kompetencji);
- obejmować kompleksowo przedsiębiorców MŚP, niezależnie od wielkości, profilu i zasięgu działania;
- mieć zindywidualizowany charakter, tzn. być konstruowane w taki sposób, żeby każda firma (z uwzględnieniem różnych wielkości, profili i zasięgu działania) mogła odnaleźć się w ich treści, a jednocześnie być na tyle uniwersalne, żeby mogły zostać, przynajmniej początkowo, zaadresowane do ogółu;
- stanowić jak najmniejsze obciążenie dla przedsiębiorców – być przystępne i łatwe w odbiorze;
- uwypuklać znaczenie kryteriów społecznych oraz ładu korporacyjnego, które w bieżącej działalności firm MŚP są częściej uznawane za istotne niż kwestie środowiskowe, ale jednocześnie są zdecydowanie rzadziej niż one kojarzone ze zrównoważonym rozwojem;

WSPARCIE EDUKACYJNE

W tej sytuacji działania informacyjno-promocyjne powinny:

- wskazywać na rzeczywiste i praktyczne związki zrównoważonego rozwoju z działalnością firm (w opinii wielu przedsiębiorców, temat ten ich nie dotyczy) oraz pokazywać praktyczne implikacje polityk zrównoważonego rozwoju w działaniach przedsiębiorstw (część respondentów podejmuje w swoich firmach takie działania, nie mając świadomości, że są one w jakiś sposób związane z ESG);
- przekonywać o nieuchronności zmian w kierunku zrównoważonego rozwoju, które dotyczyć będą docelowo wszystkich przedsiębiorców (np. ze względu na kompleksowe powiązania w relacjach biznes–biznes i biznes–konsument);
- wskazywać wymierne korzyści związane z podjęciem problematyki zrównoważonego rozwoju, bez odkładania tego do czasu wejścia w życie przepisów obligujących ich do tego;
- być adresowane do całej kadry firm (niezależnie od stanowiska i zakresu zadań).

WSPARCIE EDUKACYJNE

Warto rozważyć:

- wykorzystanie w komunikacji istniejących już kanałów komunikacji z przedsiębiorcami – platformy biznes.gov, wsparcia IOB oraz zrzeszeń i klastrów branżowych, a także takich instytucji, jak: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR), Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) oraz jednostki samorządu terytorialnego (zarówno jako pośredników w przekazywaniu informacji, jak i np. organizatorów inicjatyw szkoleniowych);
- wykorzystanie różnych dróg i kanałów komunikacyjnych (choć działania informacyjne na tym polu były już prowadzone, świadomość przedsiębiorców nadal jest niska, co wynika w dużej mierze z ich niewielkiego zaangażowania w problematykę, ale należy przyjąć, że do niektórych z nich te informacje nie dotarły);
- podzielenie materiałów informacyjnych na wstępne (ogólne) oraz adresowane do określonych rodzajów i grup przedsiębiorstw (o dużym poziomie szczegółowości, z podawaniem konkretnych przykładów).

WSPARCIE SPECJALISTYCZNE

Sektorowi MŚP brakuje wiedzy teoretycznej i praktycznej dotyczącej ESG. Rozwiązanie tego problemu może obejmować działania na różnych polach:

- opracowanie materiałów edukacyjno-instruktażowych dotyczących uwarunkowań prawnych zrównoważonego rozwoju w sektorze MŚP oraz obowiązków, jakie z nich wynikają dla poszczególnych firm (szczególnie istotne wydają się praktyczne przykłady i pragmatyczne wskazówki, ponieważ tematyka ta wydaje się przedsiębiorcom dość abstrakcyjna i trudna do zrozumienia);
- uwzględnienie w ww. materiałach specyfiki i indywidualnego charakteru różnego rodzaju firm (w zależności od branży, wielkości i zasięgu działania), tak żeby zminimalizować ryzyko uznania ich przez przedsiębiorców za niedostosowane do ich działalności, a przez to nieprzydatne;
- promocja ww. materiałów różnymi drogami i kanałami informacyjnymi (np. wymienionymi wyżej – przy okazji omawiania wsparcia edukacyjnego);

WSPARCIE SPECJALISTYCZNE

Sektorowi MŚP brakuje wiedzy teoretycznej i praktycznej dotyczącej ESG. Rozwiązanie tego problemu może obejmować działania na różnych polach:

- opracowanie i upowszechnienie narzędzi (np. online) stanowiących wsparcie w procesie raportowania, z których mogliby korzystać przedsiębiorcy samodzielnie podejmujący się sprawozdawczości i raportowania;
- realizacja szkoleń/warsztatów przygotowujących wybrane osoby (przedsiębiorców / pracowników / przyszłych specjalistów) do przyszłej sprawozdawczości;
- promocja rozwiązań opartych na współdzieleniu usług specjalistów przez kilka podmiotów lub outsourcingu tych usług do wyspecjalizowanych podmiotów;
- utworzenie punktów kontaktowych (np. infolinia, dedykowana skrzynka mailowa, okienko w urzędach), w których przeszkoleni (zarówno z samego raportowania, jak i z wspierania w tym procesie mniej przygotowanych przedsiębiorców) urzędnicy mogliby służyć radą i wsparciem.

WSPARCIE FINANSOWE

Wsparcie finansowe było najczęściej postulowane przez samych przedsiębiorców. Nie powinno być to jednak wprost wsparcie dotacyjne.

Warto rozważyć wprowadzenie:

- preferencyjnych warunków w przyznawaniu dodatkowych funduszy (np. grantowych) dla firm realizujących polityki zrównoważonego rozwoju;
- przyznawaniu środków celowych na takie inicjatywy, jak:
 - implementowanie zrównoważonych rozwiązań w firmach MŚP;
 - opracowywanie polityk, strategii i działań zrównoważonego rozwoju;
 - kształcenie kadry w zakresie nowych zadań i obowiązków (a przy okazji rozbudowywanie świadomości dotyczącej zrównoważonego rozwoju wśród pracowników).
- promowanie wiedzy na temat korzyści i oszczędności związanych z wdrażaniem rozwiązań zrównoważonych.

OCHRONA PRZED DZIAŁANAMI POZORNymi

Niektórzy z uczestników badania wyrazili obawę, że wprowadzanie ogólnych norm i zasad oraz nakładanie na przedsiębiorstwa MŚP obowiązków ich realizacji może prowadzić do wypracowania przez firmy mechanizmów ich pozornego wypełniania dla potrzeb sprawozdawczości, bez rzeczywistego rozumienia implementowania idei zrównoważonego rozwoju w firmach. Obawa ta nie wydaje się do końca zasadna, ale wymaga uwzględnienia w projektowanych w przyszłości działaniach.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, że implementacja idei ESG realizowana będzie w Polsce stopniowo, co powinno umożliwić firmom MŚP powolne zapoznawanie się z nową sytuacją, podczas gdy jej praktyczne rozwiązania będą wypracowywane w tym czasie przez większe podmioty, dysponujące znacznie większym zapleczem kadrowym i finansowym. Nałożenie obowiązkowej realizacji tych postulatów na MŚP wymusi niejako na tych podmiotach zapoznanie się z problematyką i wynikającymi z niej możliwościami i obowiązkami, a to właśnie deficyty wiedzy i kompetencji wydają się, jeśli nie największą, to na pewno pierwszą przeszkodą wprowadzania rozwiązań z zakresu zrównoważonego rozwoju i ESG w Polsce.

EDBAD pracownia doradczo - badawcza
Maciej Mroczek

ul. Żwirki 6, 90-450 Łódź

telefon: 693 62 28 28

www.edbad.edu.pl

e-mail: biuro@edbad.edu.pl